

EFSA:n Advisory Forumin kokous - Reykjavik, Islanti, 3-4.7.2019

Islannin ministeriön edustaja avasi kokouksen ja Islanti on huolissaan mm. antibioottiresistenssin lisääntymisestä tuonnin kautta ja on perustamassa omaa tieteellistä riskinarviointikomiteaansa.

Kokouksen aiheita:

EFSA:n viimeaikaisia aktiviteetteja:

- Horizont 2030 -yhteistyö muiden EU-virastojen kanssa (EMA, ECHA, ECDC) on syvenemässä uuden rahoituskauden suunnittelussa yhdessä komission kanssa. EFSA on julkaissut artikkelin lainsäädännön kehittämiseen liittyvistä tutkimustarpeista:
<https://efsa.onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.2903/j.efsa.2019.e170622>.
- Bilateraalinen kokouksia on pidetty ECHA:n, DG ENV:n ja IARC:n kanssa käyty yhteistyön kehittämiseksi. Kiertotalous tulee olemaan EU-agendalla näkyvästi ensi kautena. IARC:n kanssa ollut erilaisia yhteisiä kannanottoja mm. syöpävaarallisuudesta. IARC voi käyttää vain julkaistua dataa, EFSA:lla taas on käytössään myös teollisuuden dataa, jota uuden lainsäädännön mukaan tullaan myös julkaisemaan. ECHA on vastuussa kemikaalien luokittelussa EU:ssa.
- EU:n kemikaalipolitiikan parantamisesta on pidetty konferenssi (EU chemicals Policy 2030), jossa asioita käsiteltiin laajasti. Kemikaalit ovat nousemassa esiin EU-agendalla, esim. muovit. One Health, One Environment – käsitteitä on myös nostettu esiin yhteistyössä.

Uusi EU-lainsäädäntö:

- Peter Bokor EU-komissiossa esitteli tulevaa EU:n ruokaketjun läpinäkyvyyttä koskevaa lainsäädäntöä, jota aloitetaan soveltaman vuonna 2021. Uusi lainsäädäntö lisää läpinäkyvyyttä riskinarviointien aikana. Riskinarvioinnin hakijoita voidaan EFSA:n osalta tukea enemmän. EFSA on valmistautumassa uuteen lainsäädäntöön, jäsenvaltioiden asiantuntijoita ja artiklan 36 laitosten apua tullaan tarvitsemaan lisääntyneisiin riskinarviointeihin. Tulevaisuudessa artikkeli 36 -laitokset voivat tehdä enemmän riskinarviointia EFSA:lle sopimusten perusteella ja EFSA- paneelit voisivat jatkossa tehdä enemmän olemassa olevien tutkimusten vertaisarviointia. Jäsenvaltioiden asiantuntijoille voidaan jatkossa kompensoida paremmin heidän EFSA:lle tekemänsä työtä. Uusi EFSA:n johtokunta aloittaa 1.7.2022. Komissio tulee antamaan vakioformaatteja tiedonkeruulle lainsäädännössään.
- Komissiossa on auki "supporting the food safety systems in the future" -haku Horizon 2020 -ohjelman alla.
- Uusi EFSA:n symposium riskinarvioinnista ja tieteellisestä tutkimuksesta tulossa 2020 lopussa.

Datan keruu:

- EU-menussa pohditaan uutta metodologiaa datan keräykseen. Elintarvikkeiden koostumuksesta tarvittaisiin myös EU:n oma tiedosto. Kemikaalidatan keräämiseen on otettu käyttöön datan esitarkastus, jossa EFSA auttaa jäsenvaltioita datan laadun parantamisessa. ECHAssa on laajat datat kemikaaleista, joiden yhteiskäytöstä on tarkoitus tehdä pilotti koskien torjunta-ainedataa. AF:n datankeräystyöryhmästä on tulossa raportti elokuussa datojen yhdistelystä ja hallinnasta.

Riskinarviointiaktiiviteettejä:

- RASFF-ilmoitusten teon avuksi on tehty työkalu, jolla voidaan arvioida kemiallisten riskien suuruutta. Työkalu on saatavissa EFSA:n nettisivulta.
- Klorpyrifossin käytön arviointi kasvinsuojeluaineena on käynnissä. Lisää dataa on pyydetty ja komissio on pyytänyt EFSA:lta lausuntoa terveyshaitoista ihmisille.
- NL nosti esiin titaniumdioksidin käytön, joka on valkoinen elintarvikeväri. NL:ssa ollut kokous asiasta. ECHA on määritellyt sen mahdollisesti karsinogeeniseksi inhalaation kautta. EFSA:n arvioinnin mukaan aineesta ei ole vaaraa suun kautta nautittuna. Suosituksena on alentaa saantia ruoan kautta, lisätutkimuksia terveysvaaroista tehdään. ANSES on tehnyt tästä oman arvionsa.

Muovi ja nanomateriaalit elintarvikkeissa ja rehuissa riskeinä

- Asiaan liittyen on tulossa konferenssi syksyllä Stressassa Italiassa ISPRAssa. EFSA/ECHA järjestämässä myös symposiumia aihepiiristä lähitulevaisuudessa.
- Komission chief scientific advisers -ryhmä on antanut mielipiteen muoviin liittyvistä riskeistä (Microplastic pollution). Heidän näkemyksen mukaan selvitysten tulisi kattaa sekä vesistöt että maaperä (multa). Nanomuovien toteaminen näytteistä on vaikeaa. Ratkaisuja ongelmaan voi löytyä sekä lainsäädännön ja vapaaehtoisten toimenpiteiden kautta. Kansainvälistä yhteistyötä luonnollisesti tarvitaan. Kunnollisia analyysimenetelmiä ei kaikin osin ole olemassa, menetelmät lähinnä tehty vesianalyysihin.
- JRC järjestämässä vertailutestiä kiinnostuneille laboratorioille koskien muovipartikkeleita elintarvikkeissa ja vedessä. Lisäksi tulossa koulutusta laboratoriossa.
- ECHA tekemässä kannanottoa tuotteisiin tarkoituksella lisätystä mikromuoveista (koko < 5 mm). ECHA:n näkemyksen mukaan näitä materiaaleja ei ole tarpeeksi valvottu. Nanomuoveja lisätään mm. kosmetiikkaan, pigmentteihin, maaleihin, pesuaineisiin, lannoitteisiin (suurin lähde!) ja torjunta-aineisiin sekä käytetään lääketieteellisissä testeissä. Haittoina on sekä suora partikkelivaikutus (tukkeumat ym.) että toimiminen vektoreina myrkyllisten aineiden kulkeutumiselle. Partikkelit ovat hyvin pysyviä ympäristössä. ECHA:n suositukset: 1) Käyttökielto, jos pääsy ympäristöön ei voida estää, 2) poikkeukset tästä: a) luonnollisesti esiintyvät partikkelit, b) ympäristössä hajoavat partikkelit, c) jos ei ole pääsyä ympäristöön, d) ne, jotka jo on säädelty lainsäädännön kautta; 3) pakollinen pakkausmerkintä, jos pääsy luontoon voidaan minimoida; 4) pakollinen raportointi käytöstä.
- Belgia tekemässä selvitystä mikromuoveista elintarvikkeissa. Espanja ja Norja myös aloittamassa työtä tällä alalla. Ruotsi on tekemässä selvitystä nanomuovien esiintymisestä juomavedestä (vesilähteet). Saksa (BfR) tekemässä myös suosituksia ja selvityksiä. Mukana on eri polymeerejä, muovien päälähte vaikuttaa olevan autonpyörät ja tekstiilit. Mikromuoveilla on hyvin vähäinen biosaatavuus. Partikkelit häviävät verestä nopeasti. Ihmisen suolisto ei pysty hajottamaan muovipartikkeleita, vaan ne poistuvat pääosin ulosteiden mukana. Saksa ei pidä mikromuoveja suurena huolen aiheena. Nanomuovien osalta ei arviota riskeistä voida tehdä tässä vaiheessa.

Muita asioita

- Ranska piti esityksen pharmogovigilance-järjestelmästä kasvituotteiden ja -uutteiden osalta. EU -forassa todettiin pääosan hakijoista olevan Italiasta, Kreikasta ja Espanjasta. Hakijoita muista maista olisi hyvä myös kannustaa hakemaan.